

Hof van Beroep te Brussel, arrest van 8 oktober 2001

1. Auteursrecht – toepasselijk recht – 2. overeenkomst betreffende auteursrechten – toepasselijk recht – EVO / 1. droit d’auteur – loi applicable – 2. contrat concernant le droit d’auteur – loi applicable – Convention de Rome

(Vennootschap naar Frans recht G.H.M. en NV G.F.M. t/NV V.S. & E. e.a.)

1. Met de inleidende akte voor het hof wordt hoger beroep ingesteld tegen een vonnis dat op 9 juni 1999 na tegenspraak werd uitgesproken door de voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Brussel, rechtsprekende zoals in kort geding met toepassing van art. 87 van de Auteurswet.

(...)

3. De SA G.H.M. en de NV G.F.M., thans appellanten, lieten op 18 en 21 januari 1999 een dagvaarding betekenen aan de NV V.S. & E., de NV CEI-E. en de NV C.E.S., thans geïntimeerden, teneinde dezen een stakingsbevel te horen opleggen met toepassing van art. 87 van de Auteurswet van 30 juni 1994. Zij verweten hen inbreuk te maken op het auteursrecht van de SA G.H.M. betreffende gietijzeren lantaarns, sierpalen, zuilen alsook armen, boeketten en consoles die door haar worden vervaardigd en door de SA G.F.M. als exclusief verdeler voor België worden gecommmercialiseerd.

(...)

16. De SA G.H.M. beroept zich in de inleidende dagvaarding op de verwerving van de betwiste auteursrechten ingevolge haar rechtsopvolging van de SA Etablissements Métallurgiques A.D. et du Val d'O.

Als beweerde houder van auteursrechten doet de SA G.H.M. van de vereiste hoedanigheid en het vereiste belang blijken om de desbetreffende stakingsvordering in te stellen en is deze vordering ontvankelijk.

Indien blijkt dat zij geen auteursrecht heeft, is de vordering ongegrond.

17. De SA G.H.F. beroept zich als verdeler van G.H.M. uiteraard niet op het houderschap van het auteursrecht. Maar krachtens art. 87, §1, vijfde lid, Auteurswet, dat de grondslag vormt voor de rechtsvordering van de appellanten, kan de stakingsvordering worden ingesteld op verzoek van iedere «betrokkene». Deze ruime omschrijving van de hoedanigheid waarvan een agerende partij moet doen blijken, houdt in dat al wie door de schending van het auteursrecht een nadeel kan ondervinden, de stakingsvordering kan instellen, ongeacht of hij rechten uit het auteursrecht zelf kan putten (cfr. F. De Visscher en B. Michaux, *Précis du droit d'auteur*, Brussel, Bruylant, 2000, nr. 646).

Aangezien tweede appellante in elk geval distributeur is in België van eerste appellante, kan zij door een inbreuk op het beweerde auteursrecht ingevolge werken die door het Brussels

Hoofdstedelijk Gewest werden gegund voor de Louizalaan, een nadeel ondervinden. Zodoende doet ook zij van de vereiste hoedanigheid en van het vereiste belang blijken om de stakingsvordering in te stellen.

18. In het voorliggende geval wordt door een Franse rechtspersoon die zich houder van een auteursrecht acht, bescherming gevraagd van een werk dat in Frankrijk is ontstaan en waarvan het auteursrecht in Frankrijk voorwerp van overdrachten zou zijn geweest.

Krachtens de territoriaal gebonden uitwerking van de auteursrechtelijk verleende bescherming geldt principieel dat het toepasselijke recht wordt bepaald door de wet van het land waar om bescherming wordt gevraagd (F. De Visscher en B. Michaux, *o.c.*, nrs. 791-806).

Deze wet beheerst aldus onder meer de vraag of een werk al dan niet voor bescherming in aanmerking komt, wie de oorspronkelijke houder is van het recht, de inhoud van de verleende bescherming en de voorwaarden voor de uitoefening ervan, alsook de duur van de rechten.

Daarentegen worden overeenkomsten betreffende een auteursrecht ingevolge het Verdrag van Rome van 19 juni 1980 beheerst door het recht dat door de partijen werd gekozen of, bij gemis aan zo'n keuze, door de wet van het land waarmee de overeenkomst de nauwste banden vertoont (F. De Visscher en B. Michaux, *o.c.*, nrs. 791-792 en 798-799). Deze op de overeenkomst toepasselijke wet beheerst onder meer het bewijs van het bestaan van de overeenkomst en de rechtsgeldigheid ervan, alsook de vormvereisten.

19. De eerste twee geïntimeerden betwisten dat de paal Valmy als een creatie moet worden beschouwd die tot het ontstaan van een auteursrecht aanleiding heeft gegeven. Ten onrechte evenwel.

Of de paal Valmy al dan niet voor bescherming in aanmerking komt, dient te worden beoordeeld naar Belgisch recht.

Het lijkt geen twijfel dat de vormgeving van de vermelde paal duidelijk is bedacht. Ze heeft een intellectuele inspanning gevergd waarin de persoonlijke stempel van de maker kan worden herkend. Anders dan de geïntimeerden beweren, vertoont ieder van de verschillende palen uit de catalogus duidelijk onderscheiden vormen. Daar uit geen enkel gegeven kan worden afgeleid dat de tekening zou geïnspireerd zijn op een voorheen reeds bestaande tekening, is de door de ontwerper geleverde inspanning origineel. Zodoende is een auteursrecht ontstaan.

20. De SA G.H.M. kan niet bogen op de hoedanigheid van oorspronkelijke houder van het auteursrecht. Ze beroept zich op overdracht van het auteursrecht. De rechtsopvolging door de SAG.H.M. in de beweerde rechten van de SA A.D. wordt door de geïntimeerden betwist. De overdracht van het auteursrecht betreft een contractueel aspect ervan en wordt te dezen beheerst door het Franse recht, aangezien alle relevante aspecten ervan met Frankrijk zijn verbonden.

21. Uit door appellanten overgelegde stukken kunnen volgende gegevens inzake de opvolging in rechten worden afgeleid.

Op 11 december 1986 heeft eerste appellante - binnen het bestek van een gedeeltelijke cessie van het handelsfonds door een vennootschap in moeilijkheden (redressement judiciaire) Générale Hydraulique et Mécanique onder meer het volgende verkregen: de «fabrieks- en handelsmerken, knowhow en alle commerciële, technische en publicitaire documentatie, vereist voor de exploitatie; octrooilicenties en merkdepots, tekeningen, plannen, modellen van vormen en in het algemeen alle rechten van industriële en commerciële eigendom, eigen aan de activiteit», eigen aan de fabrieken te Wassy en Sommevoire.

Op 25 september 1968 vindt een inbreng plaats - in ruil voor aandelen - door de Société Générale de Centrifugation. Als onlichamelijke goederen van de fabrieken te Wassy en te Sommevoire werden ingebracht: een industrieel en commercieel fonds, met vermelding van «les brevets décrits en l'annexe 7»' (de octrooien vermeld als bijlage). Het gehele fonds werd gewaardeerd op 100.000 FF op een totale roerende inbreng van 14.440.583,95 FF. In de zevende bijlage worden als onlichamelijke goederen enkel drie merken vermeld. Na deze inbreng bleef de SA A.D. enkel nog bestaan als financiële holding. Deze inbreng is gebeurd onder de opschortende voorwaarde dat ook een Société Générale de Fonderie (met afdelingen «hydraulique» en «mécanique») een inbreng zou verrichten, wat ook is gebeurd. Schijnbaar is navolgend ook een naamswijziging doorgevoerd.

In de overeenkomst van 25 september 1968 (punt II.5) wordt op gedetailleerde wijze opgesomd welke onlichamelijke roerende goederen worden ingebracht. Auteursrechten worden hierbij niet vermeld, noch generiek, noch specifiek. De toelichting die op een buitengewone algemene vergadering van 14 oktober 1968 van de aandeelhouders van de SA A.D. werd verstrekt, voegt inzake eventuele auteursrechten niets toe aan de draagwijdte van genoemde overeenkomst, en ze bevat trouwens ook geen vermelding van enig auteursrecht.

22. In de bewoordingen van de akte van 11 december 1986 ligt in beginsel besloten dat de SA G.H.M, de auteursrechten heeft verworven die op dat ogenblik aanwezig waren in het patrimonium van de SA Générale Hydraulique et Mécanique.

Art. 131-3 Van de Franse «*Code de propriété industrielle*» bepaalt onder welke voorwaarden de overdracht rechtsgeldig is. Het schrijft onder meer voor dat de overdracht van een auteursrecht vereist dat voor elk recht afzonderlijk een melding wordt gemaakt in de akte houdende de overdracht. De enkele miskenning van dit voorschrift brengt evenwel niet mee dat de overdracht van de auteursrechten niet kan worden tegengeworpen aan derden (Parijs, 25 mei 1994, *Gaz. Pal.*, 1995, 89).

In de verhouding tussen de SA G.H.M. en haar rechtsvoorgangster bestaat er dus geen probleem inzake rechtsgeldigheid van de overdracht. Aangenomen dat de S.A. A.D. houder was van auteursrechten, kon ook de SA Générale Hydraulique et Mécanique deze rechten in beginsel verkregen hebben, zelfs indien het bepaalde in art. 131-3 niet werd nageleefd.

23. Uit de akte van 25 september 1968 kan evenwel niet worden afgeleid dat de SA Générale Hydraulique et Mécanique de auteursrechten op de Valmy-paal contractueel heeft kunnen verwerven. De vraag blijft dus of de rechtspersoon in wiens rechten eerste appellante is getreden betreffende de paal Valmy, auteursrechten heeft verkregen van de SA A.D.

24. Uit door de appellanten overgelegde bewijsstukken blijkt dat de SA A.D. reeds in 1931 een catalogoog heeft uitgegeven met de vermelding dat de hierin opgenomen modellen haar exclusieve eigendom zijn. De paal Valmy wordt erin afgebeeld, met de precisering dat hij werd getekend door A.L., die dus als auteur wordt vermeld. Het lijkt dan ook geen twijfel dat de SA A.D. de bewuste paal commercieel heeft geëxploiteerd sedert het begin van de dertiger jaren.

Naar luidt van de Franse cassatierechtspraak wordt de rechtspersoon die een werk exploiteert, zonder hierin te worden gestoord door de fysieke persoon die het werk heeft gecreëerd, vermoed houder te zijn van de rechten betreffende dit werk ten aanzien van de namaak betichte derden (Cass. fr., 24 maart 1998, uittreksel dossier appellanten).

Bij gemis aan enige aanwijzing dat de SA A.D. in haar exploitatie van het werk werd gestoord door de fysieke auteur van de paal Valmy, moet dus worden aangenomen dat eerstgenoemde de auteursrechten ervan rechtsgeldig op afgeleide wijze heeft verkregen.

25. Navolgend heeft eerste appellante op haar beurt het werk geëxploiteerd - na in 1986 activa te hebben verworven-, zonder te worden gestoord door de beweerde auteur, wat mag worden afgeleid uit de nog recentelijk door haar uitgegeven catalogoog «Formes et Lumières». Zij geniet aldus op haar beurt op dezelfde grand het bovenvermelde vermoeden van houder te zijn van de auteursrechten.

26. De paal Valmy werd volgens appellante voor het eerst in 1927 als creatie geregistreerd, en op grond van de registers van de SA A.D., waarin de talloze verschillende types en combinaties van onderdelen voor verlichtingspalen chronologisch werden bijgehouden, moet deze bewering als bewezen worden beschouwd. De appellanten voeren aan dat de ontwerper L. is overleden in 1978, en dat naar Frans recht de auteursrechten blijven bestaan tot zeventig jaar na diens overlijden. Zodoende zou de tekening van L. eerst in 2048 in het openbaar domein vallen.

27. De geïntimeerden werpen in dit verband tegen dat de appellanten niet bewijzen welke de overlijdensdatum van wijlen L. is, welk aandeel hij heeft gehad in de creatie van de paal Valmy, en dat zelfs indien de overlijdensdatum in 1978 zou te situeren zijn, de rechten op de tekening niettemin in het openbaar domein zijn gevallen sedert ten laatste 30 april 1990. Betreffende deze laatste verwijzen zij naar de Franse regelgeving onder de oude auteurswet in geval van auteursrechten toekomende aan een rechtspersoon, die dan rechtens geacht wordt te participeren aan een collectief werk.

De desbetreffende aspecten, die de identiteit van de initiële houder en de duur van het auteursrecht betreffen, dienen evenwel te worden beoordeeld naar het recht van het land waar de bescherming wordt gevraagd, de Belgische auteurswet dus. De overwegingen van de geïntimeerden gesteund op de oude Franse auteurswet, zijn derhalve niet dienend.

28. Krachtens art. 88 van de Auteurswet van 30 juni 1994 is deze wet van toepassing op werken die zijn tot stand gebracht vóór de inwerkingtreding ervan (1 augustus 1994) en die op dat tijdstip niet tot het openbaar domein behoren.

Om uit te maken of op de gemelde datum een werk al dan niet in het openbaar domein was gevallen, dient de geldingsduur van het recht te worden berekend alsof de nieuwe wet voorheen van toepassing zou geweest zijn omdat de Valmy-paal voor het eerst in 1927 werd gecreëerd en de geldingsduur tot zeventig jaar na het overlijden van de auteur beloopt, kon het desbetreffende auteursrecht niet in het openbaar domein zijn gevallen op 1 augustus 1994. Het oorspronkelijke houderschap en de duur van het behandelde auteursrecht worden derhalve beheerst door de Auteurswet van 30 juni 1994.

29. Het Auteursrecht beloopt te dezen tot zeventig jaar na het overlijden van de fysieke persoon-auteur.

De appellanten stellen zelf dat de initiële houder een fysieke persoon was. De omstandigheid dat thans op de Valmy-palen de naam «D.» is aangebracht, en dat op grond van art. 6,§ 2, Auteurswet hieruit een vermoeden van houder van het auteursrecht volgt, staat er dus niet aan in de weg dat alsnog wordt onderzocht of het auteursrecht nog wel rechtshandhaving verdient.

30. Het hof dient vast te stellen dat nopens de overlijdensdatum van de door appellanten aangewezen auteur, de heer L., die volgens hen eerst in 1978 is overleden, geen enkel toetsbaar gegeven wordt verstrekt. Een einddatum voor de zeventigjarige termijn kan zodoende niet worden bepaald.

Voorts doen de door appellanten overgelegde stukken ook niet blijken dat wijlen L. in 1928 - zeventig jaar vooraleer de beweerde namaak in 1998 plaatsgreep alleszins nog in leven was. De appellanten bewijzen zodoende niet dat het auteursrecht betreffende de betwiste paal, dat in 1927 is ontstaan, anno 1998 nog van kracht was.

Een inbreuk op de auteursrechten van eerste appellante anno 1998 wordt derhalve niet bewezen wat de Valmy-paal betreft.

Voorzitter: de h. Blondeel

Raadsheren: de hh. Raes en Lybeer

Advocaten: mrs. Erkelens, Van Raemdonck, Vlassembrouck en Vernailen loco Strowel

